

NEJLEPŠÍ AUTOR ŠPIONÁŽNÍCH
THRILLERŮ VŠECH DOB

DANIEL Silva

A nighttime photograph of Rome, Italy, featuring the illuminated dome of St. Peter's Basilica in the background, a stone bridge with multiple arches in the middle ground, and the Tiber River in the foreground. The lights from the buildings and bridge are reflected in the water. The sky is a deep blue.

v
RÁD

Ř Á D

Daniel Silva

ŘÁD

PŘEKLAD

Jan Rozbroj

Český název: Řád
Název anglického originálu: The Order
Autor: Daniel Silva
Překlad: Jan Rozbroj
První vydání: Harper, *An Imprint of HarperCollinsPublishers*, 2020
Grafika obálky: Madgrafik
Odpovědný redaktor: Ivana Čejková
Jazyková korektura: Jiří Chodil

© 2020 by Daniel Silva
© For the Czech Republic edition by HarperCollins Polska sp. z o.o.,
Warszawa 2021

Všechna práva vyhrazena, včetně práva na reprodukci celého díla
nebo jeho částí v jakékoliv podobě.
Tato kniha je vydána na základě licence HarperCollins Publishers,
LLC, New York, USA.

Všechny postavy v této knize jsou fiktivní. Jakákoliv podobnost se
skutečnými osobami, žijícími či zesnulými, je čistě náhodná.

HarperCollins je ochranná známka, jejímž vlastníkem je
HarperCollins Publishers, LLC, New York, USA. Název ani známku
nelze použít bez souhlasu vlastníka.

Grafika původní obálky: HarperCollins Design Studio
Fotografie na obálce: Shutterstock
Foto autora: © 2016 by Marco Grob
Mapa: © 2020 by Springer Cartographics LLC / česká úprava: Ivana
Čejková
Všechna práva vyhrazena.

Elektronické formáty: Katarzyna Rek / Woblink, Poland

HarperCollins Polska sp. z o.o.
02-516 Warszawa, ul. Starościńska 1B lokal 24-25

ISBN: 978-83-276-5373-4 (EPUB)
ISBN: 978-83-276-5374-1(MOBI)
ISBN: 978-83-276-5375-8 (PDF)

Jako vždy mé ženě Jamie a mým dětem Nicholasovi a Lily.

*A vida Pilát, že by nic neprospěl, ale že by větší rozbroj byl,
vzav vodu, umyl ruce před lidem, řka: Čist jsem já od krve
spravedlivého tohoto. Vy vizte.*

A odpověděv všecken lid, řekl: Krev jeho na nás i na naše dítky.

MATOUŠ 27: 24–25

(Bible Kralická)

*Všechna neštěstí, jež posléze na Židy dopadla – od zničení
Jeruzaléma až po Osvětim –, nesla ozvěnu oné vykonstruované
krvavé dohody u soudu.*

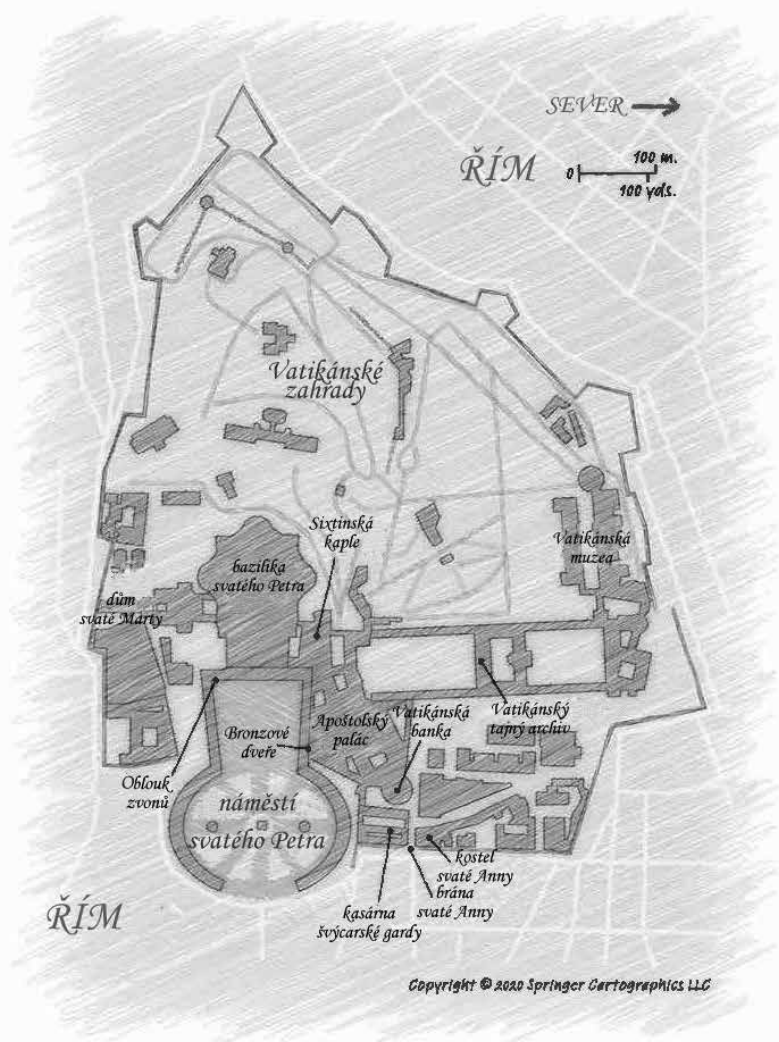
ANN WROE, Pilát Pontský

*Člověk by musel vědomě ignorovat minulost, aby nechápal,
kam to všechno vede.*

PAUL KRUGMAN, The New York Times

Městský stát Vatikán

PŘEDMLUVA

Jeho Svatost papež Pavel VII. byl poprvé představen v mojí třetí knize *Zpovědník*. Následně se objevil v dílech *Posel a Padlý anděl*. Fiktivní papež Pavel VII., vlastním jménem Pietro Lucchesi, je bývalým benátským patriarchou a přímým nástupcem papeže Jana Pavla II. Papežové Joseph Ratzinger, zvolený pod jménem Benedikt XVI., a Jorge Mario Bergoglio, současný papež František, se v mé smyšlené verzi Vatikánu nevyskytují.

PRVNÍ ČÁST
INTERREGNUM

Telefon začal vyzvánět přesně ve dvacet tři hodiny čtyřicet dvě minuty. Luigi Donati hovor nepřijal hned. Několik okamžiků váhal, aby oddálil nevyhnutelné. Číslo svítící na displeji jeho telefonu patřilo kardinálu Albanesemu. A existoval pouze jediný důvod, kvůli kterému mohl kardinál Albanese Donatimu volat v tuto noční hodinu.

Donati stiskl *telefonino* pevně v ruce. Nechtěl to slyšet, ale musel hovor přijmout. Žádná jiná možnost se nenabízela. Ztěžka se nadechl.

„Kde jste, Excellence?“

„Za zdmi Vatikánu,“ odpověděl Luigi Donati kardinálovi.

„Ano, ovšem,“ poznamenal Albanese. „Dneska je čtvrtek, nemám pravdu?“

„Stalo se něco?“

„Do telefonu raději ne. Bude lepší, když si podrobnosti necháme na později. Člověk nikdy neví, kdo všechno by mohl poslouchat.“

Luigi Donati na to nic neřekl. Dalších slov nebylo třeba. Věděl dobře, co se stalo, a víc se dozví záhy, až se s Albanesem setká osobně. Netěšil se na to, ale nemohl s tím nic udělat.

Donati vyšel do vlhké a studené noci a nadechl se. Chladný vzduch zaplavil jeho plíce a skrze dlouhé kněžské roucho postupoval až k jeho tělu. Arcibiskup měl na sobě černou kleriku¹ s římským kolárkem, nikoli fialovou, jakou nosil, když

---

¹ Klerika, někdy také sutana, je dlouhé roucho duchovních. V katolické církvi odpovídá barva kleriky místu v kněžské hierarchii. Papež nosí kleriku bílou,

byl v úřadě, ať už v Apoštolském paláci² nebo během nejrůznějších oficialit.

Coby arcibiskup Luigi Donati sloužil a zodpovídal se přímo Jeho Svatosti papeži Pavlu VII., pro něhož pracoval jako osobní tajemník. Vysoký a štíhlý muž s hustými tmavými vlasy a vzhledem filmové hvězdy nedávno oslavil své šedesáté třetí narozeniny, což by mu hádal jenom málokdo. Věk mu na jeho charismatu a přitažlivém vzhledu neubral vůbec nic, dokonce spíš naopak. Časopis *Vanity Fair*, který o něm nedávno napsal článek, mu dal kvůli jeho hvězdné auře přezdívku *Svůdný Luigi*.

Svůdný Luigi!

Právě nyní měl však Donati pocit, že jeho aureola pohasla. Na okamžik ho dokonce napadlo, že zklamal. Ne kardinála Albaneseho, ovšemže ne jeho. Zklamal toho nejvyššího, kterého si Luigi Donati nesmírně vážil a kterého považoval za svého přítele. Opravdového přítele.

Článek ve *Vanity Fair* byl patrně myšlen jako určitý druh komplimentu, ale pravdou bylo, že výsledek byl pro Donatiho spíše nepříjemný než cokoli jiného. Uvnitř papežské kurie³ vy-

---

kardinálové šarlatově červenou, arcibiskupové, biskupové a preláti fialovou (purpurovou) a černou kněží-presbyteři. V oblastech, kde vládne horké podnebí mohou na základě papežského povolení používat bílou kleriku všichni katoličtí duchovní, ovšem v takovém případě poukazuje na jejich místo v církevní hierarchii například barva knoflíků, barva prošívání kleriky, cingula (opasku) či solidea (malé kulaté čepičky). [pozn. překl.]

² Apoštolský palác, rovněž nazývaný Papežský palác nebo Vatikánský palác, je oficiální rezidencí papeže ve Vatikánu. Jde o komplex budov zahrnující Papežský apartmán (někdy se užívá označení Papežský byt), kanceláře Římskokatolické církve, několik kaplí, Vatikánská muzea nebo Vatikánskou knihovnu. V Apoštolském paláci se nachází přes tisíc místností a jeho součástí je i Sixtinská kaple s renovovanými freskami od Michelangela. [pozn. překl.]

³ Papežská kurie nebo také římská kurie je ústřední administrativní a soudní orgán Svatého stolce, který slouží papeži ke správě věci katolické církve. Svatý stolec, někdy také Svatá stolice, je úřad římského biskupa (neboli papeže). Tento pojem se používá od raného křesťanství a často bývá chybně ztotožňován s Vatikánským státem. Pojem Vatikánský stát nebo Vatikánský městský stát vznikl až v souvislosti se sjednocením Itálie v 19. století. Svatý stolec není stát,

volal částečně rozpaky a částečně posloužil jako zdroj neutuchajícího pobavení. Luigiho nová přezdívká se skloňovala ve všech pádech. Samozřejmě tajně. Do očí by mu za žádných okolností nikdo nic neřekl, což bylo zapříčiněno jeho rozhodně nezaslouženou pověstí tvrdého a někdy bezohledného muže.

Nikdo, kromě Svatého otce, který Donatiho vzhledem k jejich blízkému vztahu škádlil bez zábran.

Do telefonu raději ne. Bude lepší, když si podrobnosti necháme na později...

Jak zněla ta třetí věta?

Člověk nikdy neví, kdo všechno by mohl poslouchat.

V Albaneseho dvaceti slovech bylo řečeno vše. Víc nebylo třeba dodávat.

Donati se na tuto chvíli připravoval už rok, možná o něco déle, od onoho prvního mírného infarktu, který se úzkostlivě tajil před zbytkem světa, a dokonce i před většinou členů kurie. Čekal, že tenhle okamžik jednou přijde. Ale proč dnes? Proč ze všech těch dní a nocí zrovna dnes?

Ulicí se vznášelo podivné ticho.

Smrtné ticho, vytanulo Donatimu náhle na myslí.

Právě se nacházel na konci via Veneto, což bylo místo, kam jen zřídkakdy nějaký kněz vstoupil – a už vůbec by tu člověk nepotkal kněze vzdělaného a vyškoleného řádem Tovaryšstvo Ježíšovo, k němuž Donati patřil. Tovaryšstvo Ježíšovo byl řád známý přísnými pravidly, vysokými nároky na své členy a také určitou kontroverzí a občasným sklonům k rebelii.

Donatiho služební vatikánský vůz s poznávacími značkami SCV⁴ už čekal u obrubníku. Řidič byl členem *Corpo della Gendarmeria*, vatikánského policejního sboru čítajícího přesně sto třicet členů. Když Donati nastoupil, vůz se okamžitě

---

je subjektem mezinárodního práva, proto vydává pouze diplomatické a služební pasy. Vatikánský stát vydává pasy pro všechny své občany. [pozn. překl.]

⁴ SCV – Stato della Città del Vaticano, Městský stát Vatikán. [pozn. překl.]

odlepil od obrubníku a nečekaně rychle vyrazil přes Řím směrem na západ.

Neví to...

Donati zapnul mobilní telefon a začal procházet webové stránky hlavních italských a posléze světových novin. Ani novináři ještě o ničem nevěděli. Prozatím spočívali v temnotě.

Stejně jako zbytek světa.

„Pusťte rádio, Gianni.“

„Hudbu, Excellence?“

„Zprávy, prosím.“

Nic zajímavého, pomyslel si v duchu Donati. Z rádia se zrovna linuly další bláboly ministerského předsedy Saviana a na ty nebyl arcibiskup v tuhle chvíli zvědavý. Saviano mu připadal jako tříska, která nejde vytáhnout a už se začíná ošklivě podebírat. Uplynulých několik měsíců opakovaně otravoval Vatikán s žádostí o soukromou audienci u Svatého otce. Luigi Donati mu ji však – s nemalým potěšením – pokaždé odmítl poskytnout.

„To stačí, Gianni,“ řekl.

Rádio okamžitě zmlklo. Donati otočil hlavu a pohlédl z okénka luxusního sedanu německé výroby. Předpokládal, že tohle je jeho poslední jízda po Římě v limuzíně řízené osobním řidičem. Téměř dvě desítky let sloužil jako jakýsi náčelník hlavního štábu římskokatolické církve. Zažil dobré, ale také bouřlivé a divoké časy – teroristický útok na baziliku svatého Petra, nezákonný obchod se starožitnostmi, v němž figurovala Vatikánská muzea, a všechny ty skandály týkající se sexuálního zneužívání, které nad katolickou církví visely jako Damoklův meč –, ale přesto si Donati vychutnal každou minutu, kterou ve svém úřadě strávil.

A nyní bylo po všem.

Skončilo to náhle, jako když mrkne okem nebo jako když zhasne plamen svíčky, což se mu v tuto chvíli zdálo jako příhodnější přirovnání. Už nebyl osobním tajemníkem. Byl opět pouhým řadovým Kristovým vojákem. Ještě nikdy se necítil tak sám.

Limuzína přejela přes řeku Tiberu a zabočila k via della Conciliazione, širokému bulváru s poněkud kontroverzní minulostí, ve které hrál nechvalně proslulou roli Mussolini. Mussolini před druhou světovou válkou oživil dávnou myšlenku spojit Vatikán s Římem prostřednictvím velkolepé ulice, a aby mohl nápad zrealizovat, nechal vystěhovat chudé obyvatele a srovnat se zemí jejich nuzné domky, které se v těch místech tehdy nacházely.

Jak auto tiše klouzalo ulicí, dnes lemovanou luxusními obchody, vynořila se z dálky před zraky Donatiho osvětlená kupole baziliky svatého Petra. Vůz teď kopíroval křivku Berniniho kolonády až k bráně svaté Anny, kde jeden z členů švýcarské gardy⁵ strážil hranice Vatikánského městského státu. Byl oblečený v modré pracovní uniformě s širokým bílým nákrčníkem, černými podkolenkami, bílými rukavicemi a černým baretem posazeným na stranu. Přes uniformu měl plášť, který ho chránil před nočním chladem.

Když voják pouštěl limuzínu s Luigim Donatim na území Vatikánu, mávl rukou v přátelském gestu. Oči měl suché a tvářil se bezstarostně.

Ani on nic neví...

Stejně jako řidič, novináři a zbytek světa žil zatím v nevědomosti. Avšak nebude to dlouho trvat a budou to vědět všichni.

Auto zpomalilo. Jelo po via Sant'Anna – kolem kasáren švýcarské gardy, kostela svaté Anny, kanceláří tiskového úřadu Vatikánu a Vatikánské banky – až se dostalo ke klenutému

---

⁵ Švýcarská garda je označení pro švýcarské žoldnéře, profesionální vojáky, kteří se v minulosti nechávali najmout za peníze a sloužili v armádách mnoha evropských panovníků jako osobní strážci, případně jako strážci panovnických sídel. V současné době už existuje pouze jediná, a to papežská švýcarská garda, která zastává funkci vatikánské armády. Přestože je švýcarská garda nejmenší armádou na světě, je plně funkčním výběrovým vojenským útvarem a její muži procházejí náročným výcvikem. Kromě střízlivé modré pracovní uniformy nosí vojáci typické nápadné pestré uniformy renesančního původu. Současná podoba pochází z roku 1914. Inspirací pro uniformy byly Rafaelovy fresky. [pozn. překl.]

průchodu vedoucím na nádvoří svatého Damase. Donati vylezl z vozu a po dlažebních kostkách zamířil k Apoštolskému paláci. Nastoupil do nejdůležitějšího výtahu, jaký lze v křesťanských domech najít, a nechal se vyvézt do třetího patra. Spěchal lodžii, s jednou stěnou prosklenou a druhou ozdobenou freskami, zabočil vlevo a pokračoval chodbou, která ho přivedla k papežskému apartmá.

Před hlavními dveřmi stál, rovně jako sloup, další člen švýcarské gardy – tenhle měl na sobě nikoli pracovní modrou, nýbrž typickou pestrobarevnou uniformu. Donati prošel kolem něj a beze slova vstoupil dovnitř.

Čtvrtek, vynořilo se mu náhle v mysli. *Proč to musí být zrovna čtvrtek?*

Osmnáct let, pomyslel si Donati, zatímco se rozhlížel po pracovně Svatého otce. *Osmnáct let a vůbec nic se tady nezměnilo.*

Pouze telefon. Donatimu se po letech konečně podařilo přesvědčit Svatého otce, aby nahradil Wojtylův⁶ prastarý telefon s otočným číselníkem za podstatně modernější tlačítkový multilinkový přístroj. Jinak ale zůstala pracovna přesně taková, jak ji polský předchůdce Pavla VII. opustil. Zbyl tu po něm strohý stůl s dřevěnou deskou, židle s béžovým polstrováním i prošlapaný a notně opotřebovaný orientální koberec. Zlaté hodiny na zdi i velký krucifix rovněž pamatovaly předchozího papeže. Dokonce i skvrny od inkoustu na stole a sadu plnicích per zdědil Pietro Lucchesi po skvělém a věhlasném Wojtylovi. Luigi Donati věděl lépe než kdo jiný, že muž, v jehož pracovně právě stojí, nikdy plně neunikl dlouhému stínu Jana Pavla II. Oba usilovali o laskavější a méně represivní církve, ale Lucchesi

---

⁶ Karol Wojtyła – papež Jan Pavel II., v knize se zmiňuje coby přímý předchůdce fiktivního papeže Pavla VII. [pozn. překl.]

byl přes své nezměrné úsilí vždycky ten druhý, což bylo – pravda – dáno i jeho až příliš opatrnou povahou.

Donati se, možná veden jakýmsi instinktem, podíval na náramkové hodinky. Bylo krátce po půlnoci. Přesně v 0:07. Svatý otec se odebral do pracovny včera v půl deváté večer, aby se po následujících devadesát minut věnoval čtení a psaní. Donati mu obvykle dělal společnost nebo seděl ve své kanceláři, která se nacházela přes chodbu jen kousek od papežovy pracovny. Protože však byl čtvrtek, jediná noc v týdnu, kterou mohl mít vyhrazenou pro sebe, zůstal v Apoštolském paláci poblíž svého pána pouze do devíti hodin večer.

Udělej mi laskavost, než odejdeš, Luigi...

Lucchesi Donatiho požádal, aby roztáhl těžké závěsy zakrývající okno pracovny. To samé okno, z něhož se Svatý otec modlil každou neděli v poledne Angelus, tradiční modlitbu oslavující zvěstování Panny Marie. Donati přání svého pána vyhověl. Dokonce otevřel i okenice, aby Jeho Svatost měla během čtení a psaní výhled na náměstí svatého Petra. Teď, jenom chvíli po půlnoci, byly však závěsy pečlivě zatažené. Donati je rozhrnul. Okenice byly rovněž pevně zavřené.

Všiml si i dalších zdánlivých maličkostí, které by měly být jinak. Například stolu. Stůl byl uklizený, nenacházel se na něm obvyklý Lucchesiho pracovní nepořádek. Na talířku stál šálek čaje, napůl prázdný, a vedle něj ležela lžička, ovšem nic z toho na stole nebylo, když Donati od Svatého otce odcházel. Pod starou lampou s nastavitelným ramenem leželo několik dokumentů v úhledně uspořádaných papírových deskách. Zpráva z Filadelfské arcidiecéze týkající se finančního dopadu po odhalení skandálního zneužívání. Poznámky k nadcházející středeční audienci⁷. První návrhy kázání pro chystanou papežovu

⁷ Pravidelná středeční audience s papežem je událost, na kterou se sjíždějí věřící z celého světa. Audience se koná podle vatikánského harmonogramu buď na náměstí svatého Petra nebo v aule Pavla VI. [pozn. překl.]

návštěvu Brazílie. Koncept encykliky na téma imigrace, což by zcela jistě rozzuřilo Saviana a jeho kumpány z italské krajní pravice, pokud by si tedy tento okružní list určený věřícím vůbec přečetli.

Něco tu však chybělo. Jeden dokument, který tu měl být, Donati nikde neviděl.

Pochopí to, nemám pravdu, Luigi?

Donati se podíval do odpadkového koše. Byl prázdný. Až na několik zmuchlaných ústřížků v něm nic nenašel.

„Hledáte něco, Excellence?“

Donati zvedl hlavu od koše a otočil se. U dveří stál kardinál Domenico Albanese a měřil si arcibiskupa zkoumavým pohledem. Albanese se narodil v Kalábrii a byl jedním z nejdůležitějších členů římské kurie, které byl zcela oddán. Ve Svatém stolci zastával hned několik vedoucích funkcí, včetně funkce prezidenta Papežské rady pro mezináboženský dialog, a byl rovněž archivářem a knihovníkem Svaté církve římské. Nic z toho však nevysvětlovalo jeho přítomnost v papežském apartmá několik minut po půlnoci. Mohl tu být pouze z jediného důvodu. Domenico Albanese byl *camerlengo* neboli kardinál komoří. A jako *camerlengo* byl zodpovědný za vydání formálního prohlášení, že Petrův trůn je prázdný.

„Kde je?“ zeptal se Donati.

„V království nebeském,“ zdůraznil kardinál.

„A jeho tělo?“

Albanese se místo odpovědi otočil a vykročil z pracovny. Když procházel dveřmi, jeho mohutná, až zápasnická postava je zcela vyplnila. Kdyby před mnoha lety nezaslechl volání posvátného hlasu, který ho přivedl spletitými cestičkami až do Vatikánu, mohl by se živit tím, že by na širokých ramenou nosil mramorové kvádry nebo přenášel mrtvoly v kalábrijské márnici.

Donati ho následoval krátkou chodbou do ložnice.

Tam už v pološeru čekali další tři kardinálové – Marcel Gaubert, José Maria Navarro a Angelo Francona. Gaubert byl

kardinál státní sekretář, premiér a hlavní diplomat nejmenší země na světě. Navarro zastával funkci kardinála prefekta. Stál v čele Kongregace pro nauku víry, kterážto byla následnicí římské inkvizice a v tomto smyslu byla také nejstarší kongregací římské kurie. Byla přísnou strážkyní katolické víry a katolických mravů a měla za úkol dohlížet na dodržování katolické doktríny a bojovat proti kacírství. Francona, nejstarší ze všech tří, byl děkanem kolegia kardinálů⁸, jednoho z orgánů katolické církve, které po papežově smrti volí nového papeže. Jako takový předsedal příštímu konkláve⁹.

Navarro, Španěl pocházející ze šlechtického rodu, promluvil na Donatiho jako první. Přestože žil a pracoval v Římě téměř čtvrt století, stále mluvil italsky s výrazným kastilským přízvukem.

„Luigi, vím, jak to pro vás musí být bolestivé. My všichni jsme byli jeho věrní služebníci, ale vy jste byl ten, kterého miloval nejvíc.“

Donati na Navarrova slova nic neřekl. Bylo by to zbytečné. Navarro měl pravdu. Luigi a Svatý otec byli blízcí přátelé.

---

⁸ Kolegium kardinálů nebo také kardinálské kolegium nemá žádnou výkonnou moc kromě období interregna, tedy období, během něhož není papežský úřad obsazen. I pak je ale jeho moc omezena. Do kolegia kardinálů patří všichni kardinálové. Na schůzích s papežem, které se nazývají papežské konzistoře, radí členové sboru papeži v církevních záležitostech, případně společně volí nové kardinály. [pozn. překl.]

⁹ Konkláve je shromáždění kardinálů, kteří volí papeže. Někdy se jako konkláve označuje také místo konání tohoto shromáždění. Původně papeže (římského biskupa) volil demokratickým způsobem klérus, duchovenstvo, a s ním všichni římstí křesťané. To však bylo možné jen při velmi malém počtu věřících v samých počátcích křesťanství. Aktuální pravidla konkláve stanovil papež Jan Pavel II. Zúčastnit se konkláve je povinností všech kardinálů, kteří v den smrti nebo odstoupení papeže nepřekročili věk 80 let. Sejit se musejí 15 až 20 dní po papežově smrti či odstoupení, a dokud není papež zvolen, nesmějí mít absolutně žádný kontakt s vnějším světem. Teoreticky může být papežem zvolen jakýkoli katolík mužského pohlaví, tradičně je však tento úřad svěřován kardinálovi. [pozn. překl.]

Měli mezi sebou vztah, k jakému se korunní princové církve, jak se říkalo kardinálům, a ostatní biskupové ani nepřiblížili.

Důvěra, pomyslel si Donati v duchu. *To je to správné slovo. Panovala mezi námi důvěra. Důvěra a hluboká křesťanská láska.*

Kardinál Gaubert, hubený Pařížan s kočičím obličejem, reagoval na Španělova slova hlubokým pokývnutím hlavy, stejně jako tři laikové, kteří byli v místnosti přítomní, avšak stáli ve stínu na jejím opačném konci – doktor Octavio Gallo, osobní lékař Svatého otce, Lorenzo Vitale, náčelník policejního sboru *Corpo della Gendarmeria*, a plukovník Alois Metzler, velitel papežské švýcarské gardy.

Jak se zdálo, Donati, osobní tajemník a nejbližší přítel Svatého otce, dorazil na místo jako poslední. To on měl přitom svolat tyto korunní prince církve i doktora k lůžku mrtvého papeže. Nikoli *camerlengo*. Bylo to právo i povinnost osobního tajemníka, který stál po papežově boku věrně dlouhých osmnáct let.

Náhle se ho zmocnil pocit viny. Měl tady být i včera večer, i když byl čtvrtek. Měl být u něho, když umíral. Možná... možná by se to vůbec nestalo, kdyby...

Pak ale Donatiho pohled sklouzl k tělu ležícímu na posteli a pocity viny přehlušil zdrcující smutek. Lucchesi měl na sobě stále svoji bílou sutanu. Nohy měl však bosé a nikde nebylo vidět ani jeho solideo, bílá čepička, kterou si sundával pouze před spaním. Kdosi mu položil ruce na hrud' a mezi prsty mu vtiskl růženec. Oči měl Svatý otec zavřené a spodní čelist se zdála uvolněná, avšak v jeho tváři nebyla žádná stopa po bolesti. Nic nenaznačovalo, že by Jeho Svatost před smrtí trpěla. Muž ležící bez hnutí na posteli vypadal klidně a pokojně. Donatiho by vůbec nepřekvapilo, kdyby se náhle probudil, otevřel oči a zeptal by se, jaký měl jeho osobní tajemník večer.

Pořád má na sobě svoji bílou sutanu...

Coby osobní tajemník měl Donati od prvního dne papežova pontifikátu na starost jeho denní rozvrh. Znal harmonogram

Svatého otce téměř na minutu přesně, protože ho sám vytvářel, a Pietro Lucchesi se jenom zřídka odchyloval od obvyklé rutiny všedních dní a především večerů. Ty probíhaly až na výjimky stále stejně nebo přinejmenším velmi podobně. Večere trvala od sedmi do osmi třiceti. Po ní, od půl deváté do deseti, se Svätý otec odebral do pracovny a věnoval se čtení, psaní nebo papírování. Poté následovalo patnáct minut modliteb a rozjímání v jeho soukromé kapli. V půl jedenácté už většinou ležel v posteli, obvykle s anglickým detektivním románem, což bylo jeho malé tajné potěšení.

Donati se podíval na noční stolek. Společně s brýlemi na čtení na něm ležela kniha spisovatelky P. D. Jamesové *Plány a touhy*. Donati vzal knihu do ruky a otevřel ji na stránce označené záložkou.

O tři čtvrtě hodiny později se Rickards vrátil na místo činu...

Donati knihu zavřel. *Svätý otec*, uvažoval v duchu, *musí být mrtvý téměř dvě hodiny, možná o něco déle.*

Pak se klidným hlasem zeptal: „Kdo ho našel? Doufám, že žádná z řeholnic, které se starají o domácnost,“ dodal, i když si dobře uvědomoval, jak málo na tom v tomhle okamžiku záleží.

„Našel jsem ho já,“ odpověděl kardinál Albanese.

„Kde?“

„Život Jeho Svatosti vyhasl v kapli.“

„Kolik bylo hodin?“

„Našel jsem ho pár minut po desáté hodině. Ovšem přesný čas jeho odchodu...“ Kardinál pokrčil rameny. „Na to nemohu odpovědět přesně, Excellence.“

„Proč jste mě nekontaktoval, jakmile jste tělo objevil?“ chtěl vědět Donati.

„Snažil jsem se o to,“ řekl Domenico Albanese. „Všude jsem vás hledal.“

„Měl jste zavolat na můj mobil.“

„To jsem udělal. Pokoušel jsem se vám volat hned několikrát, ale nedostalo se mi žádné odpovědi.“

Camerlengo nemluví pravdu, pomyslel si Donati okamžitě. Nahlas se zeptal: „Co jste dělal v kapli, Eminence?“

„Začíná to vypadat jako výslech,“ poznamenal Albanese. Krátce pohlédl na Navarra, poté se jeho oči upřely znovu na Donatiho.

Ten mlčel a čekal na odpověď.

„Svatý otec mě požádal, abych se připojil k jeho modlitbám. A já jsem pozvání přijal.“

„Jak vás Svatý otec požádal?“ pokračoval Donati v otázkách. „Zatelefonoval přímo vám?“

„Ano, zavolał mi do mého bytu,“ odvětil *camerlengo* s krátkým pokývnutím.

„V kolik hodin?“

Albanese zvedl oči ke stropu, jako kdyby se pokoušel vzpomenout na drobný detail, který mu už vyklouzl z paměti. „V devět patnáct,“ řekl pak. „Možná v devět dvacet. Požádal mě, abych přišel do kaple pár minut po desáté. A když jsem se dostavil na místo...“

Donati znovu pohlédl na muže ležícího na posteli v bílé sutaně.

Pořád má na sobě svoji bílou sutanu...

„Jak se dostal do svého pokoje?“

„Přinesl jsem ho.“

„Sám?“

„Jeho Svatost nesla na svých bedrech váhu celé církve,“ proměnil Albanese. „Ve smrti byl ale Svatý otec lehký jako pírko.“

„A dál jste udělal co?“

„Jak jsem již řekl, pokoušel jsem se vás hledat, Excellence. Protože se mi to nepodařilo, zavolał jsem státnímu sekretáři,“ dotkl se Albanese letmým pohledem kardinála Gauberta. „Ten pak zavolał kardinálům Navarrovi a Franconovi. Já se jsem se poté spojil s doktorem Gallem, který se neprodleně dostavil. Jako příčinu smrti určil masivní infarkt. Byl to jeho již druhý infarkt, že? Nebo dokonce třetí?“

Donati se obrátil k papežovu osobnímu lékaři. „V kolik hodin jste vydal prohlášení o příčině smrti, doktore Gallo?“ zajímal se.

„V jedenáct hodin deset minut, Excellence.“

Kardinál Albanese si jemně odkašlal. „Ve svém oficiálním prohlášení jsem časovou linii drobně přizpůsobil okolnostem,“ přiznal. „Pokud si to přejete, Luigi, mohu do něj napsat, že jste to byl vy, kdo Jeho Svatost v kapli našel.“

„To nebude nutné.“

Donati klesl vedle postele na kolena. I zaživa byl Svatý otec drobný muž. Smrt jeho tělesnou schránku zmenšila ještě víc. Skutečně vypadal křehce, jako kdyby nevážil víc než perličko.

Osmnáct let...

Donati si vzpomněl na ten den, kdy se konalo poslední konkláve. Volba benátského patriarchy Pietra Lucchesiho jako nového, dvoustého šedesátého pátého papeže byla nečekaná a překvapivá – nejspíš i pro něho samotného. V Komnatě slz¹⁰, malém červeném kamrlíku v zadní části Sixtinské kaple, si nový papež vybral tu nejmenší ze tří předem připravených bílých sutan. A přesto v ní vypadal jako chlapec, který si oblékl příliš velkou otcovu košili. Když o něco později vstoupil na balkon v bazilice svatého Petra, aby byl představen celému světu jako nový vůdce katolické církve, jeho hlava nebyla nad balustrádou téměř vidět. *Vatikanisté* ho posměšně překřtili na *Pietro Náhodný*. Zastánci tvrdě linie katolické církve o něm zásadně mluvili jako o papeži *z leknutí*.

O chvíli později ucítil Donati na rameni čísi ruku. Její dotek nebyl nesmělý, právě naopak. Byl odhodlaný a vůdcovský. Proto si byl Donati jistý, že je to ruka kardinála Albaneseho.

---

¹⁰ Komnata slz nebo také místnost slz je maličká místnost v Sixtinské kapli o rozměrech přibližně 3 × 3 metrů. Papež se do ní odebírá okamžitě po svém zvolení za doprovodu kardinála komořího (camerlenga) a ceremoniáře, aby si zde oblékl bílou sutanu a podle tradice ronil slzy nad svou odpovědností a úkoly, které ho čekají. [pozn. překl.]

„Prsten, Excellence.“

Mezi povinnosti *camerlenga* patřilo ověření papežova úmrtí tradičním rituálem za pomoci stříbrného kladívka, kterým měl kardinál komoří třikrát poklepat na čelo zesnulého, vystavení papežova úmrtního listu a také zničení papežova rybářského prstenu na nadcházejícím zasedání kolegia kardinálů, během něhož by měl být prsten rozlámán na několik dílů – teoreticky na tolik dílů, kolik kardinálů je na zasedání přítomno. V praxi se ale prsten, který se používal i jako pečetidlo a který Pietro Lucchesi nosil pouze výjimečně, většinou zničil dvěma hlubokými řezy ve tvaru kříže. Stříbrné kladívko bylo rovněž používáno pouze symbolicky, pokud vůbec. Další tradice nicméně zůstávala neměnná, a to zapečetění papežovy pracovny i jeho soukromého apartmá. Dokonce i Luigi Donati, jediný osobní tajemník Svatého otce, bude mít do místností vstup zakázán, jakmile bude papežovo tělo přeneseno do Klementinského sálu.

Donati, stále ještě kleče na kolenou, otevřel zásuvku nočního stolku a vyndal z ní těžký zlatý rybářský prsten se jménem papeže a vyobrazením Petra na loďce. Nedržel ho v dlani poprvé, ale rozhodně ho teď vidí naposledy. Nadechl se a podal jej muži, který stál nad ním. Kardinál Albanese jej přendal do sametové krabičky a slavnostně prohlásil: „Sede vacante.“

Petrův trůn byl nyní prázdný. Nastalo období interregnum neboli sedisvakance. Období mezivládí. Podle Apoštolské konstituce se právě v tuto chvíli stal dočasným správcem římskokatolické církve kardinál Domenico Albanese a bude jím během celého interregna, až do zvolení nového papeže. Donati, pouhý titulární arcibiskup, neměl v této věci vůbec žádné slovo. Vlastně už neměl slovo vůbec v ničem. Po smrti svého pána se zodpovídal *camerlengovi*.

„Kdy chcete vydat prohlášení?“ zeptal se.

„Mám ho připravené,“ odpověděl Albanese. „Čekal jsem jenom na to, až dorazíte.“

„Mohu ho zkontrolovat?“

„Čas je proti nám. Jestli se s prohlášením zdržíme ještě o něco déle...“

„Samozřejmě, Eminence.“ Donati položil ruku na Lucchesiho. Tělo už bylo studené. „Rád bych s ním byl chvíli sám,“ dodal.

„Prosím,“ řekl *camerlengo*.

Místnost se pomalu vyprázdnila. Kardinál Albanese se chystal odejít jako poslední.

„Povězte mi ještě něco, Domenico.“

Camerlengo se zastavil ve dveřích. „Excelence?“

„Kdo zatáhl závěsy v pracovně?“

„Závěsy?“

„Byly roztažené, když jsem odtud v devět odcházel. A oknice byly otevřené.“

„Zavřel jsem je já, Excelence, a zatáhl jsem závěsy,“ odpověděl Albanese. „Nechtěl jsem, aby v tak pozdní hodinu někdo z náměstí viděl, že se v pracovně svítí.“

„Ano, samozřejmě. To od vás bylo moudré, Domenico.“

Camerlengo vyšel na chodbu. Dveře zůstaly otevřené. Když Donati zůstal se svým pánem sám, oči se mu zalily slzami. Na smutek však bude čas později.

Donati se naklonil k Lucchesiho uchu a stiskl jeho studenou ruku. „Mluv se mnou, drahý příteli,“ zašeptal. „Pověz mi, co se tu dnes v noci doopravdy stalo.“

Celé to byl Chiařin nápad. To Chiara tajně informovala izraelského předsedu vlády, že její manžel zoufale potřebuje dovolenou. Od té doby, co se neochotně stal generálním ředitelem na bulváru Krále Saula, neměl pro sebe volné skoro ani jedno odpoledne, s výjimkou několika dní pracovní rekonvalescence po bombovém útoku v Paříži, jehož výsledkem byly dva zlomené obratle v dolní části zad. Naplánovat dovolenou šéfovi Ústavu ovšem nebylo vůbec nic jednoduchého. Gabriel nemohl z Izraele vycestovat nalehko a bez patřičného zabezpečení – tím spíš ne, pokud šlo o soukromou cestu a nadto s rodinou. Jeho postavení vyžadovalo absolutně bezpečnou komunikaci, a co bylo ještě důležitější, neprůstřelnou ochranu. Manželka a děti generálního ředitele izraelské tajné služby na tom byly stejně, rovněž potřebovaly striktní ochranu. Dvojčata Irene a Raphael měla brzy oslavit už své čtvrté narozeniny, avšak hrozba pro Allonovu rodinu ze strany jeho nepřátel byla tak obrovská, že jeho děti ještě nikdy nepřekročily hranice Státu Izrael. Tohle měla být jejich první cesta do ciziny.

Poté co Chiara tajně zařídila Gabrielovi dovolenou, bylo ještě nutné vymyslet, kam na ni pojedou. Z pochopitelných důvodů mohla vybírat jenom z omezeného počtu možností. Ve skutečnosti z velmi omezeného počtu. Existovalo nesrovnatelně víc míst, kam jet nemohli, než míst, kam naopak mohli – a ani ta nebyla bez rizika.

V úvahu tak nepřicházely žádné exotické destinace na vzdálených místech planety. Z rozumných a praktických důvodů

museli zůstat blízko Izraele, kdyby si nějaká naléhavá situace vyžádala co nejrychlejší Gabrielův návrat do vlasti. To znamenalo, že Chiara mohla rovnou vyloučit místa jako Austrálie, Galapágy nebo jihoafrická safari, což by nejspíš musela udělat tak jako tak, protože její manžel měl problém s divokými zvířaty. Kromě toho ho v žádném případě nechtěla zbytečně unavovat dlouhým letem kamsi na druhý konec světa. Od té doby, co se stal generálním ředitelem Ústavu, létal každou chvíli do Washingtonu, aby zkonultoval nějaké postupy či plány se svými americkými partnery v Langley. Jestli Gabriel Allon něco skutečně potřeboval, pak to byl odpočinek.

Chiaře se zdál ideální alespoň trochu aktivní odpočinek, protože pochybovala, že manžel dokáže sedět dva týdny s rukama v klíně, ale i to se při výběru vhodné prázdninové destinace ukázalo být jako problém. Gabriel byl totiž muž mnoha talentů, ale mála koníčků. Ostatně, kde by při svém pracovním vytížení vzal na koničky čas? Nelyžoval, nepotápěl se, nikdy nebyl členem žádného golfového klubu, dokonce snad nikdy nedržel v ruce golfovou hůl nebo tenisovou raketu, a pokud přece jenom ano, pouze jako zbraň a nikoli kvůli sportovnímu vyžití. Pláže ho nudily, pakliže nebylo chladné a větrné počasí. To potom rád plachtil, zejména v divokých vodách západně od Anglie, nebo se s oblibou vydával na dlouhé túry přes cornwallské slatiny s velkým batohem na zádech. Dokonce ani mladší Chiara, která kdysi pracovala pro Ústav jako operativce v terénu, se nedokázala přizpůsobit Gabrielovu krkolomnému tempu a stačila mu nejvýš kilometr nebo dva. Děti by neměly už vůbec žádnou šanci a Chiara chtěla, aby si na dovolené otce užily a aby si on užil je, než se zase vrátí do pracovního zápřahu.

Bylo třeba tedy najít nějakou činnost, která by ho bavila a kterou by mohl vykonávat v časných ranních hodinách, kdy děti ještě spí. Chiara naštěstí věděla o jedné takové činnosti, kterou její manžel zbožňoval a u které si vždycky dokázal odpočinout.

A co kdyby ji navíc mohl provozovat ve městě, které dobře zná a má ho rád? Ve městě, kde se vždycky cítil dobře, kde studoval pod jménem Mario Develcchio restaurátorství obrazů a kde se stal mistrem v tomto svém milovaném oboru? Ve městě, kde se potkal s Chiarou a kde se do sebe zamilovali?

Chiara z tohoto města pocházela. Její otec tu stále jako rabín sloužil pořád se zmenšující komunitě místních židů. A Chiařina matka na dceru opakovaně naléhala, aby už konečně přivezla na návštěvu vnoučata.

Bylo by to perfektní, pomyslela si Chiara. Zabili bychom dvě mouchy jednou ranou.

Ale kdy? Kdy bude nejlepší se tam vydat?

Srpen nepřicházel v úvahu. Poslední prázdninový měsíc byl ještě příliš horký a dusný a město bylo v tu dobu doslova obleženo a plundrováno turisty, kteří se mačkali na chodnících, na plážích a na prostranstvích před památkami a všude kolem sebe nebezpečně mávali dlouhými tyčemi, aby si udělali co nejatraktivnější selfie, načež se odebrali do Caffè Florian na předražené cappuccino a odtud pokračovali do barů, nočních klubů, restaurací a teprve v pozdních nočních hodinách se vraceli do hotelů, a to ještě jenom někteří z nich. Chiařino rodné město už dávno nebylo romantickým místem s klidnými zákoutími – rozhodně ne během letních měsíců.

Listopad by byl v každém případě mnohem vhodnější. Počasí v tu dobu bude podstatně chladnější a o město, v němž Chiara vyrůstala, s jeho promenádami, kanály, malebnými uličkami a židovským ghettem ze šestnáctého století, se tak nebudou muset dělit s davy turistů. Odpočinou si. Kromě toho – dva týdny bez každodenního života v Izraeli a nároků Ústavu by jim mohly poskytnout příležitost k přemýšlení o jejich budoucnosti.

Chiara věděla, že Gabriel oznámil předsedovi vlády, že hodlá ve službě zůstat už jenom jedno období. Pořád měl sice před sebou více než dva roky, ale jí se nezdálo předčasné začít uvažovat

o tom, jak stráví zbytek života a kde budou vychovávat svoje děti. Nikdo z nich nemládl. Obzvlášť ne Gabriel.

O plánech na dovolenou Chiara Gabrielovi neřekla. Věděla, že kdyby to udělala, následoval by zdlouhavý monolog, během něhož by jí manžel vyjmenoval všechny možné důvody, proč by se Izrael zhroutil, i kdyby si vzal volno být jenom na jeden jediný den. Místo toho se spikla s Gabrielovým předchůdcem na pozici generálního ředitele izraelské tajné služby. Uzi Navot pracoval v Ústavu i po odstoupení z funkce šéfa. Když ho Gabriel vystřídal, přistoupil na to, že zůstane na bulváru Krále Saula jakožto Gabrielův zástupce, a to i přesto, že se to neshodovalo s tradicí Ústavu a že Uziho žena Bella byla zásadně proti. Teď dostal Uzi Navot od Chiary za úkol vybrat nejvhodnější listopadový termín. Oddělení Úklidu, které mělo mimo jiné na starosti hledání a zabezpečování vhodných objektů, jež pak Ústav využíval ke svým operacím, pověřila Chiara nalezením vhodného ubytování. Místní policie, která Gabrielovi za hodně dlužila, souhlasila s tím, že se postará o bezpečnost.

Zbývalo už jenom jediné – najít Gabrielovi vhodný objekt k restaurování, což mělo přispět k jeho odpočinku. Koncem října Chiara zavolal Francesco Tiepolo, majitel nejvýznamnější restaurátorské firmy v regionu.

„Něco zajímavého jsem našel,“ oznámil jí. „Fotografii poslu e-mailem.“

Když se o tři týdny později vrátil Gabriel domů po obzvlášť úmorném a sporném jednání dlouhodobě roztříštěného izraelského kabinetu, našel v bytě v Narkissově ulici sbalená cestovní zavazadla.

„Odcházíš ode mě?“

„Ne,“ odpověděla Chiara. „Jedeme na dovolenou. Všichni čtyři.“

„Já ale nemůžu –“

„Všechno je zařízené, miláčku.“

„Víš o tom Uzi?“

Chiara přikývla. „A předseda vlády zrovna tak.“
„Kam jedeme? A na jak dlouho?“
Chiara mu to řekla.
„Co budu dělat dva týdny sám se sebou?“
Gabrielova žena mu podala fotografii.
„Není žádná šance, abych to dokázal dokončit.“
„Uděláš, co zvládneš.“
„To mám nechat někoho jiného, aby pokračoval v mojí práci?“ opáčil Gabriel.
„Jsou to jen dva týdny. Svět se kvůli tomu nezboří.“
„To nikdy nevíš, Chiaro. Docela klidně by se to mohlo stát.“

Apartmá, které našlo a dopředu zkontrolovalo oddělení Úklidu, patřilo pianistovi pocházejícímu ze šlechtické rodiny a nacházelo se ve starém, poněkud zchátralém paláci ve čtvrti Cannaregio, nejsevernější z šesti tradičních benátských *sestieri*¹¹. Byl zde velký vzdušný salon, prostorná kuchyně plná moderních spotřebičů a také terasa s výhledem na kanál Rio della Misericordia. V jedné ze čtyř ložnic nainstaloval Úklid zabezpečenou telefonní linku na bulvár Krále Saula, doplněnou o speciální ochranný štít – v žargonu Ústavu známý jako chupa¹² –, což Gabrielovi umožňovalo mluvit do telefonu beze strachu z elektronického odposlechu. Důstojníci z řad karabiniérů, jedné ze čtyř italských bezpečnostních složek, drželi hlídku venku na Fondamenta dei Ormesini. Namísto obvyklých uniforem na

---

¹¹ Sestieri je místní označení pro tradiční benátské čtvrti – Cannaregio, Castello, Dorsoduro, San Marco, San Polo a Santa Croce. Cannaregio, do níž je děj Slivovy knihy částečně zasazen, je v současné době vyhledávaná a rušná čtvrt, známá židovským ghettem ze 16. století. Nachází se zde množství obchodů s módou, řemeslnými výrobky a starožitnostmi a stojí zde také Zlatý dům proslavený sbírkou renesančního umění. [pozn. překl.]

¹² Chupa je baldachýn používaný při židovské svatbě. Stojí na čtyřech tyčích a je otevřená do čtyř stran, což symbolizuje dveře domu, které mají být otevřeny hostům přicházejícím ze všech světových stran. [pozn. překl.]

sobě měli civilní oblečení, aby splynuli s davem a nezbuzovali nežádoucí pozornost. S jejich souhlasem měl u sebe Gabriel devítimilimetrovou berretu. Stejnou pistolí byla ozbrojena také Chiara, která byla podstatně lepším střelcem než její manžel.

Nedaleko apartmá podél nábřeží se nacházel železný most – jediný v celých Benátkách – a na opačné straně kanálu pak široké historické náměstí Campo di Ghetto Nuovo. Zde bylo muzeum, knihkupectví a kanceláře židovské komunity a v severní části stála Casa Israelitica di Riposo, což byl domov pro seniory. Vedle něj se vyjímal výrazný památník připomínající benátské Židy, kteří byli v prosinci 1943 internováni do koncentračních táborů a později zavražděni v Osvětimi. Dva plně ozbrojení karabiniéři drželi hlídku u opevněného stánku nad památníkem.

Z dvou set padesáti tisíc lidí, kteří potápějící se benátské ostrovy nazývali svým domovem, potřebovali nepřetržitou ochranu pouze Židé.

Benátské ghetto bylo založeno v roce 1516 jako vůbec první židovské ghetto na světě a jako takové dalo název dalším a dalším uzavřeným čtvrtím vyhrazeným pro Židy, které vznikaly v průběhu několika následujících století v mnoha evropských zemích a městech. Od ostatních benátských čtvrtí se tato v ledačem lišila – mimo jiné i v architektuře. Bytové domy lemující náměstí Campo di Ghetto Nuovo patřily vůbec k nejvyšším domům v celých Benátkách, protože ve středověku měli jeho obyvatelé katolickou církví zakázáno pobývat kdekoli jinde ve městě a stavba mnohapatrových budov se tak stala nutností. V nejvyšších patrech několika budov se nacházely malé synagogy, které kdysi sloužily společenství jak aškenázských, tak sefardských Židů¹³. Celkem bylo v ghettu ve středověku postaveno

---

¹³ Sefardští Židé nebo také Sefardové či Sefardé jsou Židé pocházející z oblasti Pyrenejského poloostrova, kde žili až do roku 1492. Poté byli ti, kteří nekonvertovali ke křesťanství, ze Španělska a Portugalska násilně vypovězeni

pět synagog – Španělská, Německá, ta byla vůbec nejstarší, Levantinská, Kantonská a Italská. Španělská synagoga byla založena sefardskými předky Gabrielovy půvabné manželky v roce 1580 a spolu s Levantinskou fungovala až do současnosti. Obě byly umístěny na jihu náměstí a obě na první pohled vypadaly obyčejně. Jejich vnější vzhled nenaznačoval, že se tu konají židovské bohoslužby. Španělská synagoga byla otevřena od Pesachu do svátku Roš ha-šana, v zimních měsících mezi oběma svátky pak sloužila komunitě Levantinská synagoga, která byla menší a dala se lépe vyhřát.

Rabín Jacob Zolli a jeho žena Alessia bydleli poblíž Levantinské synagogy, v úzkém domku s výhledem do dvora. Altonovi k nim přišli na návštěvu v pondělí večer, jenom několik hodin po svém příjezdu do Benátek. Během večere Gabriel zkontroloval svůj telefon pouze čtyřikrát.

„Doufám, že nenastal žádný problém,“ poznamenal rabín Zolli, kterému to nemohlo ujít.

„Jen obvyklé věci.“

„Tak to jsem klidný.“

„Nebud’.“

Rabín se tiše zasmál. Pohledem klouzal po tvářích u stolu, krátce se zastavil u svých dvou vnoučat, pak u manželky a konečně u dcery. V Chiařiných širokých tmavých očích se odrážel plamen svíčky. Oči jeho dcery měly barvu karamelu, jež

---

a rozptýlili se do jiných zemí, například do Itálie, Francie, Nizozemí, někteří odešli na Balkán, do středomořských oblastí či oblastí Orientu. V současné době tvoří Sefardové přibližně deset procent židovské populace. Aškenázští Židé nebo Aškenázové jsou Židé, jejichž předci pocházejí ze střední a východní Evropy. Ve svém prvopočátku (v 10. a 11. století) se aškenázské kulturní centrum nacházelo na území severní Francie, Porýní a západního Německa. Židé, kteří sem v raném středověku přišli, si začali říkat Aškenázové podle biblické země Aškenaz, o níž je zmínka ve Starém zákoně v knize Genesis. V průběhu 11. a 12. století byli na území původního kulturního centra zavražděni nebo vyhnáni křižáky a začali se přesouvat stále více na východ. Jedním z nejslavnějších aškenázských Židů je Albert Einstein. [pozn. překl.]

působivě prozařovaly drobné zlaté žilky. Světlo svíčky je zvýrazňovalo, podobně jako když jí do očí zasvítilo nízké slunce.

„Chiara nevypadala nikdy spokojeněji,“ poznamenal tiše rabín. „Zdá se, žeš ji učinil velmi šťastnou.“

„Vážně?“

„Nepochybují o tom, že na cestě byla spousta výmolů.“ Rabínův hlas teď zněl jako napomenutí. „Ale já svoji dceru dobře znám. Proto vím, že si právě připadá jako nejšťastnější člověk na světě.“

„Obávám se, že to platí spíš pro mě,“ namítl na to Gabriel a myslel to vážně.

„Šušká se, že tě oklamala.“

„Ohledně čeho?“

Rabín Zolli se sotva znatelně pousmál. „Ohledně této neplánované dovolené.“

Gabriel se zamračil. „Jsem si jistý, že Tóra takováhle spiknutí proti manželům zakazuje.“

„O ničem takovém nevím,“ odušil rabín.

„Nakonec je to takhle asi nejlepší,“ připustil Gabriel po malém zaváhání. „Pochybují, že bych s tím nápadem souhlasil, kdyby se mě Chiara zeptala předem.“

Ve skutečnosti si byl jistý, že by řekl ne. Kdyby ho jeho moudrá manželka nepostavila před hotovou věc, nikdy by s ní a dětmi do Benátek neodjel. Ne, dokud je stále ještě ve službě.

„Jsem rád, že jste tady a že jste s sebou do Benátek přivezli i děti. Obávám se ale, že jste přijeli do velmi těžké doby.“ Rabín Jacob Zolli ztišil hlas. „Saviano a jeho přátelé úplně napravo probudili v Itálii a v celé Evropě temné síly.“

Giuseppe Saviano se stal poměrně nedávno novým italským premiérem. Měl zaslouženou pověst xenofobního a netolerantního muže, bylo o něm známo, že nedůvěřuje svobodnému tisku, a příliš se netajil dokonce ani tím, že má jenom velmi malé nebo dokonce žádné pochopení pro parlamentní demokracii či právní stát. Jeho blízký přítel Jörg Kaufmann, bývalý neofašista

a současný rakouský kancléř, byl to samé v bleděmodrém. Ve Francii se situace nezdála být o mnoho lepší. Všeobecně se předpokládalo, že po příštích volbách se v Elysejském paláci usadí předsedkyně Lidové fronty Cécile Leclercová. A pokud šlo o jejich sousedy na severu země, průzkumy volebních preferencí naznačovaly, že němečtí národní demokraté, vedení bývalým neonacistickým skinheadem Axelem Brünnerem, skončí v lednových volbách na druhém místě. Zdálo se – či spíše se o tom už nedalo pochybovat –, že krajní pravice je všude na vzestupu.

Její růst a zvětšující se počty jejích příznivců byly v západní Evropě poháněny globalizací, ekonomickou nejistotou a rychle se měnící demografií starého kontinentu. Pět procent evropské populace nyní tvořili muslimové, což mělo za následek další dělení společnosti už v tak rozdělených zemích. Začal se zvyšovat počet původních Evropanů, kteří považovali islám za existenciální hrozbu a za narušení jejich náboženské a kulturní identity. Svůj vztek na současné poměry vyjadřovali na nejrůznějších demonstracích, ale především na internetu, kde se do diskusí mohl zapojit naprosto každý a nenávistné, krajně pravicové smýšlení se zde šířilo jako virus. Zášť těchto lidí si kromě muslimů začali odnášet i Židé. Antisemitismus v posledních letech dosáhl úrovně, jakou Evropa nezažila od konce druhé světové války.

„Náš hřbitov na Lidu byl minulý týden opět poničen vandaly,“ poznamenal rabín Zolli.

Gabriel se na tchána podíval.

„Vyvrátili náhrobky, nasprejovali na ně svastiky... Jako obvykle. Lidé z mojí komunity jsou vyděšení. Snažím se je uklidnit, ale pravdou je, že sám mám strach. Politici, jako je Saviano, zatřásli natlakovanou lahví a odstranili zátku. Jejich stoupenci si stěžují na uprchlíky z Blízkého a Středního východu, ale my jsme ti, kterými ve skutečnosti nejvíc pohrdají. Nás by nejraději znovu zavřeli za brány a ploty. Nenávist vůči nám je totiž o několik staletí delší než nenávist k současným uprchlíkům.“

Gabriel mlčel a poslouchal.

Rabín Zolli pokračoval: „Tady v Itálii už antisemitismus není odsuzován. Být antisemitou přestalo být stigma. Člověk tu může v současné době vyjádřit zcela otevřeně pohrdání k našemu lidu a pomalu nikdo se nad tím nepozastaví. Nemusím ani popisovat, k jakým výsledkům to povede. Snadno se dají předpovědět.“

„Ta bouře jednou pomine,“ řekl Gabriel, ovšem jen s velmi malým přesvědčením.

„Tvoji prarodiče by nejspíš řekli to samé,“ přikývl rabín Zolli. „Tvoje matka přežila Osvětim. Ale ne všichni Židé měli takové štěstí.“ Chiařin otec se na chvíli odmlčel. Pak pomalu zavrtěl hlavou. „Nemyslím, že tahle bouře pomine. Ten film jsem už viděl, Gabrieli. Vím, jaký má konec. Nikdy nezapomínej na to, že i ty nejméně představitelné věci se mohou stát znovu. I když si myslíme, že se znovu nemohou opakovat, není to tak. Historie nás o tom přesvědčila už mnohokrát.“

V tom musel dát Gabriel tchánovi za pravdu.

„Ale nekažme si večer pochmurnými řečmi,“ dodal rabín Zolli. „Chci si užít společnost svých vnoučat.“

Následující ráno se Gabriel probudil brzy a několik hodin strávil pod chupou vyřizováním telefonátů s bulvárem Krále Saula. Poté přišel čas pro rodinu. Pronajal motorový člun a všichni vespolek se vydali na prohlídku města a benátské laguny. Na chvíli se vylodili na Lidu, kde si Irene a Raphael navzdory chladnému počasí zuli boty, běhali v písku po pláži a honili racky. Cestou zpátky do Cannaregia se zastavili ve čtvrti Dorsoduro v kostele svatého Šebestiána, patrona morových obětí v Benátkách, aby se podívali na olejomalbu *Panna Maria ve slávě mezi světcí*. Obraz namaloval slavný benátský mistr Paolo Veronese, ale Gabriel na něm měl také svůj malý podíl. V době, kdy Chiara čekala dvojčata, jej restauroval.

Později, když podzimní světlo nad Campo di Ghetto Nuovo začalo slábnout a náměstí se halilo do šera, seděli Gabriel a Chiara na dřevěné lavičce před Casa Israelitica di Riposo, zatímco se Irene a Raphael připojily k dalším dětem a hrály s nimi na babu.

„Tahle lavička by vlastně mohla být mojí nejoblíbenější lavičkou na světě,“ poznamenala Chiara.

„Ano?“

„Přesně tady jsi seděl v ten den, kdy jsi konečně přišel k rozumu a prosil jsi mě, abych tě vzala zpátky. Pamatuješ si na to, Gabrieli? Stalo to krátce po tom teroristickém útoku ve Vatikánu.“

„Nevím, co bylo horší,“ odpověděl Gabriel. „Jestli sebevražední atentátníci a raketové útoky, nebo způsob, jakým jsi se mnou zacházela.“

„Zasloužil sis to, hlupáčku. Kromě toho, nikdy jsem neměla souhlasit s tím, že se s tebou znovu setkám.“

„Ale souhlasila jsi.“

Chiara se usmála.

„A teď si naše děti hrají tady na náměstí.“

„Na náměstí, které hlídají ozbrojení karabiniéri.“

Další den, ve středu, vyklouzl Gabriel po vyřízení nezbytných ranních telefonátů z bytu do chladného listopadového rána a se skládacím malířským stojanem a kufříkem s olejovými barvami se vydal do kostela Madonna dell'Orto. Chrámovou loď halilo příšeří, jen tu a tam protkané tenoučkými bledými paprsky světla zvenčí, v nichž se vznášela droboučká smítka prachu. Gabriel zamířil středem lodi k pětiboké apsidě, výklenku s oltářem, kde se nacházel hrob Jacopa Robustiho, známějšího pod jménem Tintoretto. Gabriel však nepřišel za mrtvým, ale za živým a našel ho přesně tam, kde očekával.

„Vždycky jsem věděl, že se sem vrátíš,“ pronesl dojatě Francesco Tiepolo, vysoký robustní muž s černošedými vousy,

a pevně Gabriela objal. Jako vždycky měl na sobě bílou tuniku a kolem krku šálu.

„Jsem na dovolené, Francesco, nevrátil jsem se napořád,“ odpověděl Gabriel. „Nenechme se za tolik unést.“

Tiepolo mávl rukou, jako kdyby se pokoušel vyděsit hejno holubů na piazza di San Marco. „Teď jsi možná přijel jenom na dovolenou, ale jednoho dne se vrátíš napořád a zemřeš v Benátkách.“ Zrak mu sklouzl dolů na Tintoretův hrob. „Předpokládám, že tě asi budeme muset pohřbít jinde než v kostele, nemám pravdu?“

Deset obrazů, které Tintoretto pro kostel Madonna dell'Orto namaloval, bylo vytvořeno mezi lety 1552 a 1569. Jedním z nich byl i obraz *Zjevení Panny Marie v chrámu*, jenž visel na pravé straně lodi. Obrovské plátno o rozměrech 480 × 429 centimetrů patřilo mezi umělcova mistrovská díla. Když se na něj Gabriel pozorněji zadíval, zjistil, že první fáze restaurování, tedy odstranění starého laku, už byla dokončena. Nyní měla přijít na řadu další fáze, a to malování a retušování těch částí plátna, které prohrály souboj s nelítostným časem. Šlo o monumentální úkol. Gabriel počítal, že jednomu restaurátorovi by trvalo nejméně rok, ne-li déle, než by práci dokončil.

„Která ubohá duše odstranila lak?“ zeptal se Francesca Gabriel se zájmem. „Antonio Politi, počítám.“

„Paulina,“ odpověděl Francesco. „Je tu nová. Doufala, že tě bude moci u práce sledovat.“

„Předpokládám, že jsi jí to rozmluvil.“

„Dostatečně srozumitelně. Zmínila se, že můžeš pracovat na jakékoli části obrazu s výjimkou Panny Marie.“

Gabriel zvedl oči k horní části plátna. Židé z Nazaretu, Jáchym a Anna a jejich tříletá dcera Marie, budoucí matka Ježíše Krista, váhavě stoupali k Jeruzalémskému chrámu směrem k veleknězi. O kousek níže ležela žena oblečená v hnědé říze a s dítětem v náručí. Jestli je to děvče, nebo chlapec, se nedalo určit.

„Vezmu si ji,“ vybral si Gabriel. „A to dítě.“

„Jsi si jistý? Bude s nimi hodně práce.“

Gabriel se smutně usmál, oči stále upřené na plátno. „To je to nejmenší, co pro ně mohu udělat.“

V kostele zůstal až do dvou hodin odpoledne, o něco déle, než původně zamýšlel. Večer odvedli s Chiarou děti k jejich prarodičům a večereli sami na druhé straně Velkého kanálu ve čtvrti San Polo. Ve čtvrtek dopoledne vzal děti na vyjížďku gondolou a na Tintorettovi pracoval od dvanácti až do pěti, kdy Tiepolo zamkl dveře kostela.

Chiara se ten večer rozhodla vařit sama v jejich dočasném apartmá. Po večeři Gabriel svedl s dětmi malou zábavnou bitvu během koupání, načež se odebral pod chupu, aby vyřešil jednu drobnou nepříjemnost ve své vlasti. Když se konečně dostal do postele, byla téměř jedna hodina po půlnoci. Chiara, opřená o velký měkký polštář, si četla román. Byla jím tak zaujatá, že vůbec nevnímala puštěnou televizi se ztlumeným zvukem. Gabriel se podíval na velkou obrazovku, na níž právě běželo mimořádné živé zpravodajství z prostranství před bazilikou svatého Petra. Sáhł po ovladači a zesílil zvuk. Vzápětí zjistil, že jeho starý přítel náhle zemřel.

Jen o něco později, v průběhu toho samého velmi časného rána, bylo tělo Jeho Svatosti papeže Pavla VII. přesunuto do Klementinského sálu ve druhém patře Apoštolského paláce. Zůstalo tam až do následujícího odpoledne, kdy bylo slavnostně převezeno do baziliky svatého Petra. Tam mělo být po další dva dny veřejně vystaveno. Hlídku u papežovy tělesné schránky drželi čtyři členové švýcarské gardy a po většinu času tam dlel také arcibiskup Luigi Donati, nejbližší přítel a osobní tajemník Svatého otce, který svého pána věrně doprovázel dlouhých osmnáct let, jak ostatně nezapomněl poznamenat tiskový úřad Svatého stolce ve svém prohlášení.

Podle církevní tradice se pohřeb papeže měl konat čtvrtý až šestý den po jeho smrti. Kardinál komoří Domenico Albanese oznámil, že proběhne následující úterý a konkláve bude svoláno deset dní poté. *Vatikanisté* předpovídali, že mezi reformisty a konzervativci proběhnou tvrdé boje. Každý měl nějaký svůj tip, kdo by se mohl stát příštím papežem, avšak většina si ho nechávala pro sebe nebo jej alespoň nešířila veřejně. Na to bylo přece jenom ještě příliš brzy. Jedním z nejčastěji skloňovaných ale bylo jméno José Maria Navarro. Našli se ovšem i tací, kteří by dali ruku do ohně, že na Petrův trůn usedne přísně vypadající kardinál komoří Domenico Albanese.

Starosta Benátek, kde Pietro Lucchesi sloužil jako patriarcha, vyhlásil třídní smutek. Městské zvony po tu dobu mlčely. V bazilice svatého Marka probíhaly modlitby za zesnulého, ale jinak zde život běžel normálně. Čtvrť Santa Croce zaplavila

menší *acqua alta*¹⁴, po kanálu Giudecca, vůbec největším benátském kanálu, plula obrovská výletní loď a v barech, kam se povětšinou místní v sychravých podzimních dnech uchylovali na kávu nebo sklenku brandy na zahřátí, se vedly běžné hovory na běžná témata. Jen zřídkakdy v některém z hloučků zaznělo jméno právě zesnulého papeže. Vzhledem k poněkud cynické povaze Benátčanů to však nebylo nijak překvapivé. Jen málo místních chodilo na pravidelné mše a ještě méně jich žilo podle učení mužů z Vatikánu. Benátské kostely, které byly všeobecně považovány za jedny z nejkrásnějších kostelů křesťanského světa, přestaly už dávno sloužit hlavně věřícím, ale staly místy, kam chodili zahraniční turisté obdivovat především renesanční umění okořeněné špetkou posvátna.

Gabriel se však o dění ve Vatikánu zajímal, a to pravděpodobně živěji než naprostá většina místních. Od chvíle, kdy se o smrti papeže dozvěděl z mimořádného televizního vysílání, sledoval události s tím spojené velmi pozorně a v myšlenkách se co chvíli vracel k muži, kterého považoval za svého přítele.

V den papežova pohřbu, dorazil do kostela Madonna dell'Orto v brzkých hodinách a hned se pustil do práce na Tintorettovo obraze. Pracoval bez přerušení až do dvanácti hodin patnácti minut, kdy zaslechl z lodi dutou ozvěnu těžkých kroků. Opatrně si posunul nad čelo náhlavní lupu, zlehka roz táhl plachtu, která chránila jeho dočasné pracoviště, a vykoukl z ní ven. K lešení, na němž Gabriel pracoval, se blížil generál

---

¹⁴ Jako *acqua alta* neboli vysoká či velká voda se v Benátkách nazývají přívalové záplavy způsobené zvednutou hladinou moře v důsledku bouří, vydatného deště, případně v kombinaci s úplňkem. Pokud se hladina moře dostane nad 1,5 metru normální hladiny, dochází k zaplavení až šedesáti procent města. Situace bývá nejvážnější na náměstí svatého Marka, které je nejnižše položeným místem v Benátkách. Před několika lety záplavy poničily baziliku svatého Marka, která se na náměstí nachází, ohroženy bývají pravidelně i další památky a domy. V listopadu 2019 postihly Benátky největší záplavy od roku 1966. [pozn. překl.]